

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Funkční styly

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_
Datum vytvoření:	29. 7. 2013
Ročník:	3.
Předmět:	Český jazyk a literatura
Vzdělávací oblast:	Jazyková
Tematická oblast:	Stylistika
Anotace:	Žáci a žákyně se seznámí s jednotlivými funkčními styly a jejich specifiky

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Funkční styly

Styl = způsoby vyjadřování; dělí se podle:

- funkce, kterou plní
- účelu, za kterým jsou zpracovány

Prostěsdělovací styl

Základní funkcí tohoto stylu je **dorozumět se**. Projevy spadající do této oblasti se vyznačují hlavně **jednoduchou větnou stavbou a kompozicí**. Jedná se například o **zprávy, upozornění, běžné rozmluvy, oznámení, vyprávění či jednoduché popisy**.

- hovorový - **dialekt**, interdialekt, obecná, spisovná čeština, citově zabarvená, hovorová slova
- **funkce prostě sdělná** (věcně informační), styl běžné komunikace
- nese jednoduchou informaci
- prostá forma, běžná slovní zásoba; **parazitní slova**: *prakticky, vlastně, tedy*
- **vsuvky, elipsy**
- oslovovací výrazy (*pánové, lidičky*)
- užívají se **hodnotící postoje, spontánnost, dialogičnost**

Odborný styl

- plní **funkci odborně sdělnou**
- neuplatňuje se zde citovost
- poskytuje **hlubší odborné poučení**
- důležitá **věcná správnost a objektivnost, úplnost, přesnost, přehlednost a jednoznačnost**, užívá fakta
- častý výskyt **odborné terminologie** + vysvětlení; citace; zhuštěnost
- typické předložky (nevlastní): *v důsledku..., bez ohledu na..., za účelem...*; slovesná sousloví: *podat oznámení, provést pokus, chirurgický zákrok*
- styl věcné komunikace; důkladná připravenost

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Dělí se podle stupně odbornosti a podle adresáta:

1. **vědecký** (teoretický) – výsledky vědeckého výzkumu, přesné poučení o daném jevu
2. **popularizační** – zjednodušené podání pro laiky, vysvětlení termínů (konkrétní události), sdělení odborných poznatků - vědecké publikace, odborné časopisy, učebnice
3. **administrativní** (prakticky odborný) – praktický, termíny, v úřední a obchodní oblasti

Administrativní styl

- též nazýván jako **úřední, jednací**
- původně patřil do odborného stylu, nyní je to 5. funkční styl vyčleněný z odborného
- **funkce hospodářsko–správní a řídicí**
- **především písemná forma**
- **výrazy neutrální** (slohově a citově nezabarvené) – bez emocionality a osobních prvků
- **ustálená forma** (někdy i přísné normy); připravený, přesné vyjadřování, spisovná čeština
- **ustálené formulace** ⇒ usnadňují a urychlují komunikaci; texty jsou jednoduché, rychle a snadno se zpracovávají
 - **klišé** – *Za kladné vyřízení žádosti předem děkuji.*
 - **fráze** – *mládí má zelenou, položit život na oltář vlasti*
 - **předtištěné formuláře** – heslovitě doplňujeme konkrétní údaje
- přesnost, jednoznačnost, úplnost
- **pravdivost údajů**
- osoba autora i adresáta ustupuje do pozadí – zprostředkující činitel

Slohové administrativní útvary

- **úřední styk** – žádost, úřední dopis, životopis, posudek
- **heslové** – formulář, vysvědčení, poukázka
- **dokumentární** – protokol, smlouva, potvrzení, usnesení
- **oznamovací** – zpráva, objednávka, hlášení

Publicistický styl

- styl **hromadných sdělovacích prostředků** (noviny, rozhlas, televize)
- cíl:
 - **informovat o aktuálních věcech**
 - zapůsobit na adresáta + agitace (apel) – výzva, podnět k něčemu
 - přesvědčit o něčem; donutit, udělat si vlastní názor
- požadavky:
 1. **všeobecná přístupnost a srozumitelnost**
 2. **pravdivost a přesvědčivost**
 3. **aktuálnost**
 4. **poutavost a zajímavost v obsahu i ve formě**

Slohové útvary publicistického stylu

Zpráva, oznámení, inzerát, komentář, novinový článek, recenze, nekrolog, úvodník, fejeton, interview...

Umělecký styl

- **funkce estetická** ⇒ vyvolání citového prožitku
- **styl literární komunikace**
- působí na rozum, cit a fantazii čtenáře
- **subjektivnost autora**
- umělecká literatura = krásná, poezie, próza, drama (lyrika, epika, drama)
- rozšiřování obzorů, poznání světa, pobavení – vžití se do osudů
- předání faktů, dějů; charakterizační funkce – prostředí, osoby, doby
- **využití všech forem národního jazyka**
- velká pozornost se věnuje jazyku – poezie se liší od prózy (je umělečtější) – a zvukové stránce jazyka – rým, rytmus, metafory

Slohové umělecké útvary

- **poezie** – *epos, elegie, báseň*
- **próza** – *novela, román, bajka, povídka*
- **drama** – *komedie, činohra, tragédie*

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Elipsa (též výpustka – z řeckého *élleipsis* – vynechání) je vynechání části věty obsahující informaci, která je příjemci známa a bez níž větu dokáže pochopit.

Používáme ji, abychom náš mluvený či písemný projev zestručnili a neopakovali to, co už bylo řečeno, nebo to, co jasně vyplývá z kontextu.

- Když se nás někdo zeptá: Jak se máš? Odpovíme jen: **Dobře (namísto: *Mám se dobře.*)**
- Když čekáme na autobus a celí netrpěliví se ptáme: **Kolik je? (namísto: *Kolik je hodin?*)**
- Když student vyjde ze zkušební místnosti, zeptají se ho kamarádi: **Za kolik? (namísto: *Jakou známku jsi dostal?*)**
- Když stojíme v obchodě u pokladny, pokladní se nás může zeptat: **Kolik rohlíků? (namísto: *Kolik jste si dal do sáčku rohlíků?*)**
- My zase při placení řekneme: **Kartou/Hotově! (namísto: *Budu platit kartou/hotově.*)**

Vsuvka (parenteze) - připojení doplňující informace do věty. Vsuvka se odděluje čárkami a může být z věty vypuštěna, aniž by věta ztratila původní smysl: ***To je, jak známo, nemožné.***

Nářečí neboli dialekt - nespisovný jazykový útvar užívaný pouze mluvčími z určité geografické oblasti. Obor, který se zabývá vědeckým studiem nářečí, se nazývá **dialektologie**.

Agitace (z lat. *agitare* – pohánět)

veřejné, hromadné i individuální, někdy i násilné, **přesvědčování lidí** pro určitý program, cíl či konkrétní úkol

Použité zdroje

ČECHOVÁ, M. Současná stylistika. 4. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

MAŠKOVÁ D. Český jazyk - přehled středoškolského učiva. 1. vyd. Třebíč: Nakladatelství Petra Velanová, 2005. ISBN 80-902571-5-1.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).